Кніганоша
ІНФАРМАЦЫЙНЫ БЮЛЕТЭНЬ
№ 24
люты, 2014
ЗАСНАВАЛЬНІКІ: ГА"САЮЗ БЕЛАРУСКІХ ПІСЬМЕННІКАЎ", МГА"ЗБС"БАЦЬКАЎШЧЫНА"

■ АЎТОГРАФ

Ігар БАБКОЎ: «Паэзія ніколі не знікае...»

– Шаноўны спадар Ігар, кнігу «Адам Клакоцкі і ягоныя цені» лічаць першым беларускім постмадэрнісцкім раманам, у якім можна заблукаць (з якога няма выйсця). Ваша новая кніга «Хвілінка» – таксама лабірынт, з якога няма выйсця?.. Распавядзіце пра новую кнігу.

– Валянцін Акудовіч на адной з прэзентацый сказаў, што Клакоцкі распачынае лінію другой прозы. І што гэтую лінію працягнулі толькі «Трынаццаць гісторый пра мёртвага ката» Наталкі Харытанюк. Што ён меў на ўвазе пад другой прозай, я спадзяюся, ён нам яшчэ патлумачыць.

Але тут мы маглі б, разам з Паўлам Касцюкевічам, назваць гэты тып літаратуры літаратурай не для ўсіх. Гэта значна больш адэкватнае азначэнне, чым элітарная літаратура, альбо інтэлектуальная літаратура ці нават (хаця мне гэта найбліжэй) – метафізічная. Бо творцы і чытачы гэтага тыпу літаратуры зусім не абавязкова эліта. Наадварот, паколькі ў нашую эпоху нішу эліты імкнуцца заняць бізнесоўцы альбо людзі медыяў, дык літаратура не для ўсіх – гэта бадзягі, дэрвішы, інтэлектуалы, – андэграўнд у самым непасрэдным сэнсе.

Гэты тып літаратуры не мае агульных стылёвых альбо канцэптуальных арыенціраў. Ён супрацьстаіць літаратуры для ўсіх, альбо літаратуры фарматнай. Крыху гэта падобна да апазіцыі між Галівудам і аўтарскім кіно.

Літаратура не для ўсіх – гэта кнігі, якія шукаюць свайго чытача, – чытача з пэўнай формай душы, з пэўнымі, больш тонкімі – а можа, проста іншымі – эмацыйнымі рэакцыямі на рэальнасць.

фота Аляксандра ЖДАНОВІЧА.

Хвілінка, такім чынам, не проста працягвае лінію «Клакоцкага», а, у пэўным сэнсе, па-сапраўднаму распачынае яе. Гэта той самы «недапісаны раман» – пра эпохі, пра залаты пыл часу, якім я трызніў ад канца васьмідзясятых і які, у сваёй неадбытасці, здавалася, перайшоў у статус персанальнага міфа. І ўсё ж такі я да яго вярнуўся (ці ён вярнуўся да мяне), увосень 2009 года ў Берліне. Вярнуўся і чакана і нечакана.

Структурна кожная частка – амаль аўтаномная гісторыя, малая аповесць, фрагмент паэтычнага эпасу пра эпоху. Але ўзятыя разам, з'яднаныя агульнымі героямі і прапанаванымі абставінамі, яны ўтвараюць метараман. Што яшчэ важна – гэта адкрытая структура, без традыцыйных для рамана канцоў і пачаткаў. Так, як няма пачатку і канца ў часу і ў часе. Час становіцца не проста фонам, дэкарацыямі, а самадастатковым суб'ектам гэтых гісторыяў.

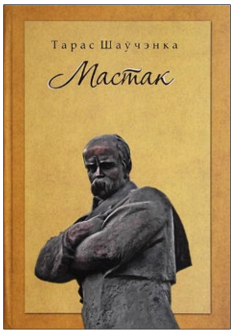
Вядома, іх можна чытаць паасобку, як аповесці позняга Сэлінджэра. Каб не прапусціць асобнае. Але потым можна і нават трэба скласці гэта ўсё ў адно. Пры гэтым існуе ясная інтрыга, скразная драматургія, якая сшывае гэтыя гісторыі. Голас аўтара, тры персанажы, Хвілінка – менская кавярня, што рэальна існавала ў васьмідзясятых.

(Працяг на стар. 7)

Даведка «Кніганошы»:

Ігар Бабкоў – паэт, празаік, філосаф, перакладчык. Аўтар кніг «Solus Rex» (1991), «Герой вайны за празрыстасьць» (1998), «Адам Клакоцкі і ягоныя цені» (2001), «Засынаць, прачынацца, слухаць галасы рыб» (2009) і інш. Нарадзіўся ў 1964 годзе ў Гомелі. Жыве ў Мінску.

■ МАСТАЦКАЯ ЛІТАРАТУРА

Шаўчэнка Тарас. Мастак: Да 200-годдзя з дня нараджэння Тараса Шаўчэнкі. Укл. і пер. В. Стралко. – Мінск: Кнігазбор, 2014. – 204 с.

Гэтая кніга прысвечана 200-годдзю Тараса Шаўчэнкі, паэта, мастака, філосафа, адраджэнца ўкраінскай нацыі. Выйшаўшы з самых нізоў тагачаснага грамадства, ён падняўся да сусветных вяршынь прызнання. У кнізе чатыры раздзелы. У першым – навуковы аналіз жыцця, творчасці і светапогляду Кабзара. Другі ўтрымлівае асобныя паэтычныя творы класіка ўкраінскай літаратуры. У трэцім змешчана адна з яго найлепшых аповесцяў «Мастак». Завяршае кнігу шэраг выказванняў вядомых творцаў і палітыкаў пра Тараса Шаўчэнку. Пераклаў усе раздзелы кнігі з украінскай і рускай мовы на беларускую вядомы майстар мастацкага перакладу Валерый Стралко.

Алексіевіч Святлана. Час second-hand (Канец чырвонага чалавека). Пер. В. Стралко, Ц. Чарнякевіч. – Мінск: Ловінаў, 2013. – 384 с. – (Бібліятэка Саюза беларускіх пісьменнікаў «Кнігарня пісьменніка»; вып. 46).

«Час second-hand» – новая кніга вядомай пісьменніцы Святланы Алексіевіч, апошняя з серыі, прысвечанай «гісторыі вялікай і страшнай Утопіі – камунізму»: Вялікая Айчынная вайна, Афганістан, Чарнобыль і, нарэшце, развал сацыялістычнай імперыі... Кніга перакладзена на многія еўрапейскія мовы і ўжо атрымала прэстыжныя прэміі нямецкіх кнігадрукароў і французскіх медыя.

У прадмове аўтар піша: «За семдзясят з лішкам гадоў у лабараторыі марксізму-ленінізму вывелі асобны чалавечы тып – «homo soveticus». Адны лічаць, што гэта трагічны персанаж, іншыя называюць яго «саўком». Мне здаецца, я ведаю гэтага чалавека, ён мне добра знаёмы, я побач з ім, поплеч, пражыла шмат гадоў. Ён - гэта я. Гэта мае знаёмыя, сябры, бацькі. Некалькі гадоў я ездзіла па ўсім былым Савецкім Саюзе, бо homo soveticus – гэта нетолькі рускія, але і беларусы, туркмены, украінцы, казахі. Цяпер мы жывем у розных дзяржавах, размаўляем на розных мовах, але нас ні з кім не зблытаеш...»

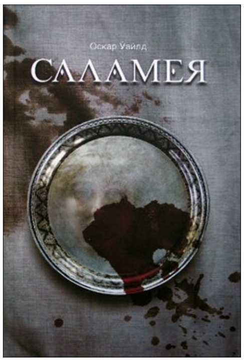
Дэбіш Анатоль. Зірні ў люстэрка: вершы, містэрыя. – Мінск: Кнігазбор, 2013. – 232 с. – (Бібліятэка Саюза беларускіх пісьменнікаў «Кнігарня пісьменніка»; вып. 48).

У новую кнігу паэта Анатоля Дэбіша ўвайшлі напісаныя напрацягу амаль дваццаці апошніх гадоў выбраныя вершы і драматычная паэма «Уваскрэсенне Іуды», у якіх аўтар віртуозна спалучае старадаўняе фальклорнае хараство з пластыкай сучаснага паэтычнага пісьма.

Палац: літаратурны альманах. Гомель. Укл. А. Бароўскі, Г. Лапацін. – Мінск: Кнігазбор, 2014. – 272 с.

Літаратурны альманах Гомельскага аддзялення грамадскага аб'яднання «Саюз беларускіх пісьменнікаў» «Палац» на сваіх старонках змяшчае прозу, паэзію, успаміны, а таксама гістарычныя і літаратуразнаўчыя матэрыялы, прысвечаныя жыццёваму шляху і спадчыне знакамітых творцаў гомельскай зямлі. У першым нумары альманаха прадстаўленыя як творы сталых пісьменнікаў, так і найлепшыя ўзоры спробаў пяра маладых літаратараў.

Уайлд Оскар. Саламея: п'еса, вершы прозай. Пер. і прадм. Кацярыны Маціеўскай. – Мінск: Кнігазбор, 2013. – 92 с. – (Бібліятэка Саюза беларускіх пісьменнікаў «Кнігарня пісьменніка»; Бібліятэка часопіса «ПрайдзіСвет» «PostScriptum»).

Апроч знакамітай п'есы «Саламея», аздобленай ілюстрацыямі Обры Бёрдслі, кніга ўключае стылістычна блізкія да яе вершы прозай Оскара Уайлда. Артыкул Роберта Роса апісвае першыя пастаноўкі п'есы і абвяргае асноўныя міфы, з ёй звязаныя. Усе змешчаныя ў кнізе пераклады друкуюцца ўпершыню.

Оаро Кацярына. Сарочае радыё: Лісты падзякі: аповесць. – Мінск: Кнігазбор, 2013. – 94 с. – (Бібліятэка Саюза беларускіх пісьменнікаў «Кнігарня пісьменніка»; Пункт адліку).

Дэбютная кніга Кацярыны Оаро – шчырая і эмацыйная аповесць пра жыццё маладой дзяўчыны, якая працуе журналісткай. Гісторыя здзіўленняў і расчараванняў, сталення і асабістага выбару ў пазнавальных дэкарацыях сучаснага Мінска.

Гапееў Валер. Праклён: раман. – Мінск: Галіяфы, 2013. – 546 с.

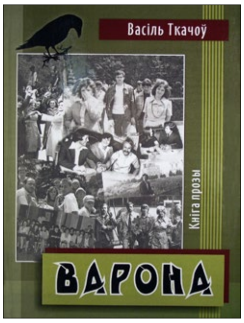
Першы беларускі раман пра сучаснасць, у якім містычнае і міфалагічнае адваеўвае свае права на існаванне ў рэчаіснасці і робіцца неад'емнай часткай нашага жыцця. Пакутлівыя пошукі выхаду з-пад улады Праклёну прыводзяць да неабходнасці паверыць. У рамане выяўляюцца тыя сілы, якія ўпарта адносіліся да міфічных толькі таму, што адным не хапала моцы паверыць і прыняць відавочнае, а другім хапала розуму і ўлады выдаваць сапраўднае за казкі і легенды.

Бабкоў Ігар. Хвілінка: тры гісторыі. – Мінск: Ловінаў, 2013 – 232 с. – «Галерэя Б».

Гэта гісторыя пра адну менскую кавярню. Расповед пра трох герояў, якія патрапляюць у яе напрыканцы васьмідзясятых і адтуль не выходзяць. Тры сябры: паэт, змагар, спявачка. Кожны з іх, пражываючы эпохі, трымаецца свайго выбару. Паэт застаецца сярод шаманства словаў. Змагар ідзе да канца, хаця й разумее, што ў гэтым спектаклі больш няма за што змагацца. Спявачка хоча знайсці музыку кону і з ёй супасці.

З іншага боку, ёсць другі план. Метафізічны. З гэтай перспектывы перад намі – алхімічная гісторыя пра mysterium coniunctionis, магічны тэатр душы, персанажы якога прыбраныя ў вопратку часу. Раман пра месцы, у якія мы патрапляем, і месцы, у якіх мы застаемся.

Ткачоў Васіль. Варона: кніга прозы. – Гомель: Барк, 2013. – 276 с.

Новую кнігу Васіля Ткачова, вядомага беларускага пісьменніка, лаўрэата прэміі Федэрацыі прафсаюзаў Беларусі і прэміі імя Васіля Віткі, склалі аповесці «Скачы ад печы, жэўжык!», «Мішэнь» і «Дзед Аўгей і дзеці», а таксама апавяданні, жыццёвінкі і гумарэскі, напісаныя ў апошні час. Лёгкі стыль пісьма, іронія і дасціпны гумар, уласцівыя гэтаму пісьменніку, прысутнічаюць, безумоўна ж, і ў творах, што склалі гэтае выданне.

Аўтар з сыноўняй любоўю і цеплынёй піша пра людзей, на долю якіх выпалі нялёгкія жыццёвыя выпрабаванні. Яго героі – людзі простыя, на першы погляд, сціплыя і нічым не прыкметныя, але калі трэба, яны гатовы пастаяць не толькі за сябе, але выручыць з бяды іншых, падставіць сваё плячо ў цяжкую хвіліну, падаць руку. Васіля Ткачова называюць майстрам сюжэта. Яго творы справядліва карыстаюцца заслужаным поспехам у чытачоў.

Белы Аляксей. Прыватны сектар: паэтычны зборнік. – Брэст: Альтэрнатива, 2013. – 120 с. іл.

Чарговая кніга Аляксея Белага невыпадкова атрымала назву «Прыватны сектар». Пажыўшы пэўны час у шматпавярховіках, аўтар стала атабарыўся ў невялікім дамку недалёка ад чыгуначнай станцыі Баранавічы-Цэнтральныя. У зборніку шмат вершаў пра радзіму, блізкіх людзей, каханне.

Буланда Вера. Сараматніца: інтымная лірыка. – Мінск: Выд. В.Хурсік, 2013 – 344с.: іл.

Кнігу склалі вершы аўтара і пераклады на беларускую мову некаторых вершаў рускіх паэтаў: Эдуарда Асадава, Ларысы Васільевай, Валянціны Восіпавай, Ніны Дзябольскай, Дзіны Злобінай, Аліны Легастаевай, Міхаіла Лермантава, Фёдара Цютчава і Паўла Казлова. Змешчана кароткая біяграфія аўтара і шэраг сямейных здымкаў.

Чэх Сватаплук. Пад засенню ліпы: паэма-эпапея. – Мінск: Зміцер Колас, 2013. – 144 с.: іл.

У сваёй паэме-эпапеі аўтар намаляваў шырокую панараму жыцця Чэхіі пачатку XIX стагоддзя, паказаўшы, як тады людзі жылі, як працавалі, чым цікавіліся, пра што марылі, як любілі і кахалі, з чаго смяяліся і з чаго сумавалі. Гэты выдатны твор стаў настольнаю кнігай у кожнай чэшскай сям'і, і нездарма з часу свайго напісання (1879 г.) ён перавыдаваўся ў Чэхіі больш за сорак разоў.

Выспяньскі Станіслаў. Вяселле: драмы. Пер. з нямецк. Лявона Баршчэўскага. – Мінск: Зміцер Колас, 2014. – 208 с.

У кнігу ўвайшлі дзве найбольш вядомыя драмы польскага паэта, драматурга і мастака Станіслава Выспяньскага (1869-1907) – «Вяселле» і «Варшавянка». Штуршком да стварэння п'есы «Вяселле» паслужыла рэальнае вяселле вядомага ў канцы XIX стагоддзя польскага паэта і драматурга Люцыяна Рыдэля і вясковай дзяўчыны Ядвігі Мікалайчык з вёскі Малыя Бранавіцы, а сярод запрошаных гасцей быў і Станіслаў Выспяньскі. Большая частка герояў драмы мае сваіх рэальных прататыпаў. Побач з імі ў п'есе дзейнічае група фантастычна-містычных персанажаў. П'еса «Варшавянка» – мастацкае ўзнаўленне аднаго з эпізодаў паўстання 1830–1831 гадоў на землях былой першай Рэчы Паспалітай, якое ў польскай традыцыі прынята называць Лістападаўскім.

Ільючык Мікола. Цуд на Каляды: апавяданне; мастак Яўген Шунейка. – Брэст: Хрысціян. місіянер. т-ва «Благавест» Саюза ЕХБ у Рэсп. Беларусь, 2013. – 24 с.: іл.

Кніжачка складаецца толькі з аднаго апавядання. У ёй пануе дабрыня, міласэрнасць, спагада. Дзякуючы добраму чалавеку збываюцца мары маленькай дзяўчынкі. Кніга будзе цікавай для маленькіх і дарослых чытачоў. Адмысловыя ілюстрацыі да апавядання зрабіў вядомы мастак Яўген Шунейка.

Няўвесь Алесь. Кукіш у кішэні: вершаваныя фельетоны. Мастак Алег Гуцал. – Смоленск: Універсум, 2014. – 400 с.

Чарговая кніга Алеся Няўвеся, як зазвычай, своеасаблівая творчая справаздача за год, на гэты раз – за 2013. З новымі і ранейшымі фельетонамі аўтара можна пазнаёміцца на сайце: www.alesnauwes.com.

«Мы выраслі сярод катаў і ахвяр...»

18 лютага ў мінскай крэатыўнай прасторы «ЦЭХ» адбылася прэзентацыя беларускай версіі кнігі Святланы Алексіевіч «Час second-hand». Твор пабачыў свет у серыі «Кнігарня пісьменніка» Бібліятэкі Саюза беларускіх пісьменнікаў, у выдавецтве «Логвінаў». Над перакладам працавалі Валер Стралко і Ціхан Чарнякевіч.

Сустрэча выклікала вялікую цікавасць публікі і журналістаў, бо ў Беларусі кнігі нашай славутай зямлячкі не выходзілі і не перакладаліся ўжо гадоў пятнаццаць. І творчыя сустрэчы са Святланай Аляксандраўнай у нас – таксама рэдкасць. Цягам дзвюх з паловай гадзінаў можна было задаць пытанне аўтарцы і дазнацца пра многае – пачынаючы ад галоўнай ідэі «Часу second-hand» і заканчваючы поглядам спадарыні Святланы на будучыню Беларусі. Фрагменты з кнігі можна было пачуць у выкананні Народнай артысткі Беларусі Зінаіды Бандарэнка. Мадэратарам сустрэчы выступіў празаік, старшыня ГА «Саюз беларускіх пісьменнікаў», галоўны рэдактар часопіса «Дзеяслоў» Барыс Пятровіч.

– Твор «Час second-hand», як магістрал у вянку санетаў, з'яўляецца галоўным і ўвабраў у сябе ўсе тэмы папярэдніх кніг аўтаркі: «У вайны не жаночае аблічча», «Цынкавыя хлопчыкі», «Апошнія сведкі» і «Чарнобыльская малітва».

Астатні раз кніга Святланы Алексіевіч выходзіла па-беларуску ў Беларусі ў 1999 годзе, прычым малым накладам, і з той пары не было ні выданняў, ні выступаў, акрамя ўдзелу пісьменніцы ў кніжных кірмашах. Таму сённяшняя сустрэча ўнікальная, як і адметная сама Святлана Алексіевіч, якая заўсёды імкнецца пачуць і запісаць «хор галасоў сучаснікаў», – адзначыў Барыс Пятровіч і перадаў слова аўтарцы.

Вашай увазе – самыя цікавыя выказванні Святланы Аляксандраўны ў форме маналогу.

«Вырвацца з зададзенай спрошчанасці»

– Нават не верылася, што гэтая кніга па-беларуску калі-небудзь выйдзе. Здавалася многія гады, я пісьменнік дзесьці, а не ў Беларусі. Справа не ў татальным страху або ціхім канфармізме – усё залежыць ад канкрэтнага чалавека. Адзін дырэктар школы тэлефануе і просіць кнігі, а іншы баіцца згадваць нават імя. Насамрэч шмат сярод нашых людзей і гордых, і нязломных, якія змаглі вынырнуць з палону страшных ідэй, з адчаю, застаўшыся людзьмі.

Пра сябе гаварыць складана, бо любы пісьменік стамляецца сам ад сябе. Маючы ўкраінска-беларускія карані, дзяцінства я правяла ў вёсцы, дзе панавала жабрацтва, і ўсе гаварылі пра смерць – і ў Беларусі, і ва Украіне, таму сталець і радавацца жыццю было цяжка. Ужо з пяцігадовага ўзросту я ведала, што буду пісаць, і калі настаў час,

паступіла на факультэт журналістыкі. Там жа некалі вучыўся і мой бацька, праўда, адтуль ён пайшоў на фронт.

Тады складана было вызначыцца з каштоўнаснымі арыенцірамі. 1970-я гады – зусім глухі час, плоскі чорна-белы свет, маса рэчаў і з'яў, маса кніг былі закрытыя, недаступныя. Мы сталі закладнікамі спрошчанага погляду на свет, і задачай было – вырвацца з зададзенай спрошчанасці. У гэтым сэнсе я часта ўспамінаю маю ўкраінскую бабулю, якая расказвала пра чырвонаармейцаў і пра немцаў, і здавалася б: як можна шкадаваць немцаў і бачыць у іх людзей? Якраз гэта і пашырала мой светапогляд. Бо сэрца павінна быць здатнае да любові. Чалавек, які піша, мусіць бачыць «каляровага» чалавека і паказваць яго. Няма хімічна чыстага зла, яно вельмі раскіданае, яно жыве нечаканымі момантамі.

Алесь Адамовіч – беларускі Вацлаў Гавэл. Шкада, што Алесь мала пражыў і не паспеў стаць для нашага народа тым, кім стаў для чэхаў Вацлаў Гавэл. Мне пашчасціла пабачыць у асобе Адамовіча чалавека, які вырваўся з сістэмы, які вучыўся ў Талстога, Дастаеўскага, Чэхава. Чалавека еўрапейскага складу, які як настаўнік даў болей, чым увесь універсітэт, «паставіў» мне «машыну мыслення», як спеваку ставяць голас.

«У нас застыў, спыніўся час»

Васіль Быкаў, Алесь Адамовіч ускладалі вялікую надзею на змену пакаленняў. Дачакаліся новага пакалення, але нічога не адбылося – па-ранейшаму культура насілля, па-ранейшаму апантаныя ідэямі, упартыя людзі, у якіх «гарачь» вочы. Аднак нянавісць ніколі не выйграе.

Пятая кніга падвяла вынікі і вывела мяне да тэмы «рэстаўрацыі» ў Расіі. У нас спыніўся час – капіталізм, сацыялізм і імператарства – усё разам, але і «рэстаўрацыя» прыйдзе і да нас у Беларусь.

Камунізм сышоў, застаўся чалавек, які не ведае, як жыць, а ёсць толькі «кухонныя» ўяўленні пра жыццё. Пра свабоду не можа быць гаворкі, пакуль каштоўнасць жыцця ацэньваецца ў капейку.

Нават калі гляджу на Кіеў, бачу тое самае. Калі многія рэчы высветліліся, то становіцца страшна. Свабодных людзей няма. Свабоду зробіш не на вуліцы, а ўнутры чалавека, – вось дзе адбываецца самае галоўнае, барацьба дабра са злом, як казаў яшчэ Дастаеўскі. А калі душа пустая, то пабяжыш на вуліцу з сякерай.

«Варта вырасці са свайго гора»

Гэтую кнігу пісала гадоў 15, апытала каля 500 чалавек. Ёсць харавыя кавалкі, а ёсць доўгія аповеды. Бывае, што запісваю некалькі дзён. Адзін аповед можа пісацца і паўгода. Успамінаю, як ствараліся «Цынкавыя хлопчыкі». Была ў Кабуле, бо калі пішаш, то мусіш быць шчырым, павінен ісці да канца. Давялося пабачыць і смерць, і кроў, відовішча было настолькі жудасным – страчвала прытомнасць. Памятаю, як мяне папярэдзілі, што могуць папросту выстраліць у спіну, калі не буду асцярожнай у выказваннях. Тады стала ясна, якая гэта страшная вайна.

Атрыманыя дыктафонныя запісы я доўга асэнсоўвала, каб зрабіць з гэтага мастацтва. Безумоўна, дакументальнасць у чыстым выглядзе – нешта зусім іншае, чым літаратура.

«Ідзі, не бойся душы чалавека, але будзь там, як у храме»

Я не асаблівы чалавек, і ў маёй прафесіі няма нічога звышадметнага. Але мая прафесія ўключае ў сябе сумленнасць. Магла і не ехаць у Кабул, але калі ты хочаш сумленна зрабіць сваю справу, то, як казала мая бабуля, «ідзі, не бойся душы чалавека, але будзь там, як у храме». Да сваіх апавядальнікаў я прыходжу як просты чалавек. Калі гавару з тымі, хто пераЖыў вайну, то закранаю тэмы, пра якія ім хочацца пагаварыць, пра што нельга гэтым суразмоўцам падзяліцца ні са сваякамі, ні з афіцыйнымі прадстаўнікамі. Як гаварыць з чарнобыльцамі – ведаю па ўласна пераЖытым досведзе.

Патрэбныя чалавечая шчырасць і давер. Нашыя людзі ўмеюць гаварыць захаплянльна два разы ў жыцці – у каханні і ля смерці. І я застаю чалавека ў гэтым стане.

«Моцны інтэлектуальны ўплыў»

Сярод літаратурных уплываў магу назваць стыль і мову Міхася Стральцова, творы Янкі Брыля, Вячаслава Адамчыка, метафізіку Кузьмы Чорнага, Віктара Казько. Некалі ўразіў Рэмарк, пасля лацінаамерыканская літаратура – Маркес, асабліва Картасар і Борхес – самы моцны інтэлектуальны ўплыў.

Часта задаюць пытанне пра выбар мовы – чаму руская, і чаму ў кнізе «мы» як Беларусь і Расія разам. Заўсёды тлумачу, што пісала гісторыю чырвонай утопіі – тады гэта было «мы», адна агромністая краіна, дзе не было падзелу, дзе бытавала фактычна адна мова. Да таго ж, я запісвала гісторыі ад людзей з усёй Расіі, не толькі Беларусі.

Часам з беларушчынай ходзяць як з аўтаматам, успрымаюць яе як спосаб спрасціць сабе жыццё. Маем мы і мяккасць, і разуменне рэчаў, талерантнасць. А ў той жа час – ад нянавісці, ад правакацыйных выказванняў, абвінавачанняў у прэсе гэта не ратуе.

Запісала Віка Трэнас,
фота Алены Казловай.

НАВУКА/ПУБЛІЦЫСТЫКА/ДАВЕДНІКІ

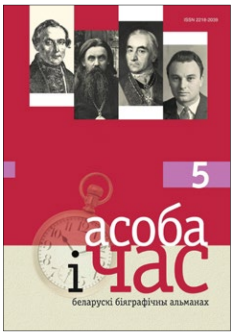
Хаценчык Зміцер, Канецкі Дзяніс. Падзеі паўстання 1863 г. на Вілейшчыне: гістарычныя нарысы. Выд. 2-е, дапрац. – Мінск: Кнігазбор, 2013. – 76 с. – (Серыя «Такая гісторыя.)

Гэта кніга – спроба найбольш поўна і праўдзіва адлюстраваць падзеі 1861–1864 гадоў, якія адбываліся ў межах цяперашняга Вілейскага раёна (тагачасны Вілейскі павет быў значна большы па плошчы) напярэдадні паўстання, падчас яго і адразу пасля паўстання.

Чыгрын Сяргей. Іншых шляхоў не было: гісторыка-краязнаўчыя і літаратуразнаўчыя артыкулы, гутаркі. – Мінск: Кнігазбор, 2013. – 240 с.

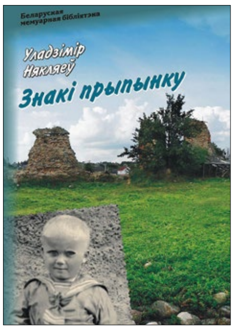
Кніга Сяргея Чыгрына складаецца з пяці раздзелаў. У першым аўтар распавядае пра тых людзей, якія змагаліся за Беларусь, і пра тых, якія дапамагалі беларускай культуры, гісторыі, літаратуры. У другім ідзе гутарка пра беларусаў Беласточчыны. У трэцім аўтар спыняецца на гісторыі Слонімшчыны. У чацвёртым – расказвае пра цікавыя выданні, якія пабачылі свет у апошнія гады ў розных выдавецтвах. У пятым раздзеле надрукаваны гутаркі з Аляксеем Пяткевічам, Аленай Васілевіч, Вячаславам Рагойшам, Лідзіяй Арабей і іншымі вядомымі асобамі.

«Асоба і час». Беларускі біяграфічны альманах. Выпуск 5. Уклад. Аляксандр Фядута. – Мінск: Лімарыус, 2013. – 346 с.

У пятым выпуску альманаха «Асоба і час» чытач сустрэнецца з Янам Баршчэўскім, Напалеонам Ордам, Зоськай Верас, Міхасём Стральцовым, Кастусём Акулам ды іншымі вядомымі беларусамі. Асобны раздзел прысвечаны святарам – мітрапалітам Станіславу Богушу-Сестранцэвічу, Мельхісэдэку, Мікалаю, а таксама ксяндзу Сільвестру Бабіновічу.

Сярод аўтараў – вядомыя даследчыкі гісторыі і культуры Беларусі Анатоль Сідарэвіч, Лявон Юрэвіч, Наталля Гардзіенка, Міхась Скобла, Таццяна Процька, Ціхан Чарнякевіч, Леанід Лаўрэш, Дзяніс Лісейчыкаў ды інш.

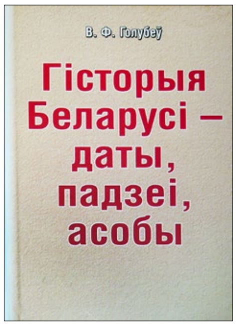
Някляеў Уладзімір. Знакі прыпынку. Прадм. Віктара Казько; уклад., камент. Сяргея Шапрана. – Мінск: Лімарыус, 2013. – 372 с.: іл. – (Беларуская мемуарная бібліятэка).

Кніга Уладзіміра Някляева «Знакі прыпынку» – гэта біяграфія душы. Аўтар падараваў нам нават не кнігу, а самога сябе, запрасіўшы нас у свет сапраўднага паэта, сучаснага літаратара, сённяшняга беларуса.

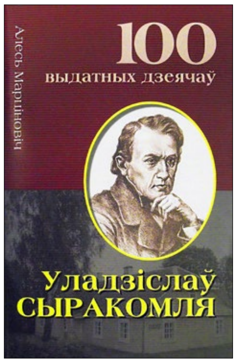
Лаўрэш Леанід. «І зорнае неба над галавой...»: нарысы з гісторыі астраноміі. – Мінск: Лімарыус, 2013.

У кнізе разглядаецца гісторыя навуковай астраноміі. У першай частцы гэтай кнігі сістэмна выкладзена развіццё астраноміі ў Віленскім універсітэце і ў дадатках да першай часткі зроблена спроба паказаць працу Віленскай абсерваторыі ў кантэксце тагачаснай навукі. У другой частцы расказваецца аб астраномах XIX–XX стст. – выхадцах з Беларусі і іх унёску ў развіццё гэтай дасканалай навукі. Кніга будзе карыснай для чытача, які цікавіцца гісторыяй развіцця прыродазнаўчых навук ці беларускай мінуўшчынай: настаўнікам і вучням агульнаадукацыйных школ, краязнаўцам, навукоўцам, выкладчыкам гісторыі і студэнтам.

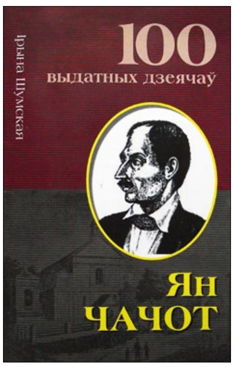
Голубеў В. Ф. Гісторыя Беларусі – даты, падзеі, асобы: інфармацыйна-метадычны дапаможнік. – Мінск: Лімарыус, 2013. – 176 с.

Прыведзены даты важнейшых падзей гісторыі Беларусі ад старажытнасці да сённяшніх дзён, звесткі пра знакамітых людзей, звязаных з гісторыяй нашай краіны, іншыя гістарычныя факты. Выданне будзе карысным для абітурыентаў, школьнікаў і студэнтаў, а таксама для ўсіх, хто цікавіцца гісторыяй Бацькаўшчыны.

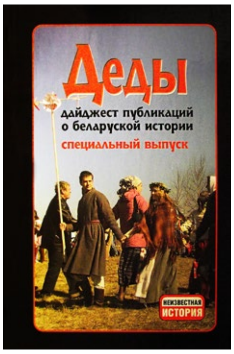
Марціновіч Алесь. Уладзіслаў Сыракомля. – Мінск: «Харвест», 2013. – 64 с.: малюнкі. – (Серыя «100 выдатных дзеячаў беларускай культуры»)

Уладзіслаў Сыракомля (Людвік Францішак Кандратовіч; 1823–1862) – выдатны беларускі паэт, перакладчык, крытык, фалькларыст і краязнаўца. Яго творчасць, цесна звязаная з народнымі вераваннямі, звычаямі і вуснай народнай паэзіяй, прыкметна паўплывала на фармаванне беларускай літаратуры новага часу. Творчая спадчына У. Сыракомлі не ўмяшчаецца ў дзесяць тамоў, хоць у літаратуры ён працаваў толькі 18 гадоў.

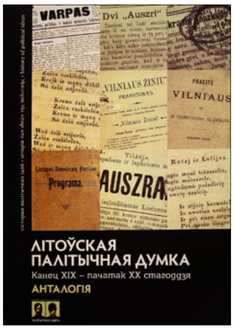
Шумская Ірына. Ян Чачот: Руплівы філамат. – Мінск: «Харвест», 2013. – 64 с.: малюнкі. – (Серыя «100 выдатных дзеячаў беларускай культуры»)

Ян Чачот (1796–1847) – паэт, публіцыст, фалькларыст, краязнаўца, сябра легендарнага Таварыства філаматаў, адным з першых пачаў руйнаваць міф пра «беднасць і немілагучнасць» беларускай мовы. Ягоная прага да асветніцтва, адстойванне ідэяў незалежнасці роднага краю, справядлівасці і роўнасці правоў для ўсіх людзей могуць служыць годным прыкладам для сучаснікаў.

Деды: дайджест публикаций о беларуской истории. Выпуски 1-5. Составление, научное редактирование А. Е. Тараса. – Минск: Харвест, 2013. – 944 с.

«Деды» – дайджэст публікацыяў па беларускай гісторыі – выдаецца больш за чатыры гады. Яго першы выпуск выйшаў у свет 13 мая 2009 года, а на гэты час выдадзеныя ўжо 12 выпускаў. З 6-га выпуска (красавік 2011 г.) тыраж дайджэста падняўся да тысячы экзэмпляраў, з 11-га (сакавік 2013 г.) – да дзвюх тысяч. Аднак тыражы першых пяці выпускаў не перавышалі 200 экзэмпляраў. Таму выдавецтва «Харвест» вырашыла перавыдаць іх нармальным тыражом, аб'яднаўшы ў адным томе.

Літоўская палітычная думка, канец XIX – пачатак XX стст. Укладанне: Андрэй Казакевіч; навук. рэдактар: Томаш Блашчак. – Мінск: Медысонт, 2013. – 320 с. + [6] л. іл.

Анталогія складаецца з перакладаў на беларускую мову тэкстаў, напісаных заснавальнікамі і найбольш значнымі прадстаўнікамі літоўскага нацыянальнага руху канца XIX – пачатку XX стагоддзя. Прапанаваныя тэксты даюць выразнае ўяўленне пра ідэі, мэты і патрабаванні літоўскага руху, а таксама дазваляюць зразумець яго культурную і палітычную аснову. На думку складальнікаў анталогіі, вывучэнне ідэй літоўскага нацыянальнага руху з'яўляецца неабходным для глыбокага разумення гісторыі Беларусі і Цэнтральна-Усходняй Еўропы. Выданне разлічанае на гісторыкаў, палітолагаў, прадстаўнікоў іншых дысцыплінаў, а таксама выкладчыкаў, студэнтаў і ўсіх, хто цікавіцца гісторыяй Беларусі, Літвы і Цэнтральна-Усходняй Еўропы.

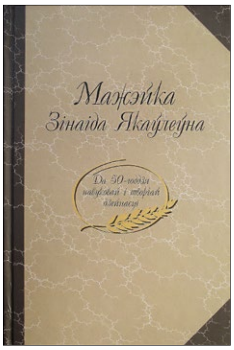
Рудкоўскі Пётр. Вялікі выбух у малой Галілеі . – Мінск: Логвінаў, 2013. – 102 с. – (Бібліятэка «Беларускі калегіюм»).

Што здарылася на мяжы «старой» і «новай» эры? Што сабой уяўляў духоўны і культурны клімат у грэка-рымскім і іўдзейскім свеце ў часе публічнай дзейнасці Ісуса Хрыста? Як фармаваўся Новы Запавет і як выглядаў канон веры першых хрысціянаў? Што сабой уяўляла ekklesia (царква) у першых стагоддзях? Як фармаваліся асноўныя ідэі і паняцці, якія пачалі з цягам часу ўтвараць дактрынальны корпус хрысціянства? Як выглядалі дачыненні ранняга хрысціянства з элінскай, рымскай ды іншымі культурамі? Гэтым і падобным пытанням прысвечаны гістарычна-філасофскі роздум «Вялікі выбух у малой Галілеі».

Барыс Сымон, Рогач Анатоль. Нарачанка і яе берагі. – Мінск: Зміцер Колас, 2013. – 712 с. [8 л.] іл.

Асновай для напісання кнігі паслужылі архіўныя звесткі пра эканамічнае развіццё і дэмаграфічнае становішча Нарачанскага краю ў мінулым, старадаўнія кнігі па гісторыі, кнігі па геаграфіі і вывучэнне сучаснага гаспадарчага развіцця вёсак. У кнізе расказваецца пра прыроднае асяроддзе ракі Нарачанкі, пра мінулае і сучаснае жыццё жыхароў гэтага маляўнічага краю. У ёй змешчана шмат ілюстрацыяў – каляровых і чорна-белых, даўніх і сучасных.

Мажэйка Зінаіда Якаўлеўна: да 50-годдзя навуковай і творчай дзейнасці. Уклад. Т. Якіменка, Т. Бярковіч. – Мінск: Тэхналогія, 2013. – 141 с., [10] арк. іл.; партрэт.

Кніга прысвечана навуковай і творчай дзейнасці выдатнага беларускага этнамузыколага і этнакінематаграфіста, доктара мастацтвазнаўства, заслужанага дзеяча мастацтваў Беларусі, лаўрэата міжнародных прэміяў. Тут пададзены храналагізаваны паказальнік працаў навукоўца, водгукі пра іх вядучых спецыялістаў, інтэрв'ю, храналогія публікацыяў у прэсе і даведкавая літаратура пра юбіляра. Распачынае кнігу створаны І. У Саламевічам нарыс навуковай і навукова-практычнай дзейнасці З. Я. Мажэйкі.

Лобач Уладзімір. Міф. Прастора. Чалавек: традыцыйны культурны ландшафт беларусаў у семіятычнай перспектыве. – Мінск: Тэхналогія, 2013. – 510 с.

Манаграфія прысвечана семантыцы і рытуальнай функцыянальнасці базавых элементаў традыцыйнага культурнага ландшафту беларусаў як прыроднага, так і антрапагеннага паходжання ў сістэме іх узаемасувязі і ўзаемаабумоўленасці. На падставе шырокага кола этнаграфічных, фальклорных, лінгвістычных крыніцаў ахарактарызаваны касмаганічныя заканамернасці фармавання і касмалагічныя параметры жыццёвай прасторы беларусаў, якія знайшлі сваё ўвасабленне ў міфапаэтычнай карціне свету і адлюстраваныя ва ўсіх праявах традыцыйнай духоўнай культуры этнасу. Асаблівая ўвага ў даследванні адведзена феномену сімвалічнай трансгранічнасці ў структуры культурнага ландшафту і тэмпаральным аспектам яго функцыянавання. Прааналізавана інфармацыйная прагматыка элементаў культурнага ландшафту ў рамках традыцыйнай супольнасці, і ў прыватнасці функцыя аб'ектывацыі лакальнай гісторыі ў кантэксце гісторыі агульнаэтнічнай. У кнізе шырока скарыстоўваюцца матэрыялы палявых этнаграфічных даследаванняў, праведзеных аўтарам у перыяд 1992–2012 гг.

■ ПОГЛЯД

Лабірынтамі даўніх падзей

Ісці на святло лабірынтамі даўніх падзей: зборнік памяці Віталя Скалабана; уклад. А. Сідарэвіч, А. Фядута, М. Шумейка. – Мінск: Лімарыус, 2013. – 500 с.

Кніга прысвечаная ўшанаванню памяці пра беларускага гісторыка, археографа і архівіста Віталя Скалабана (1947–2011). Аўтары зборніка дзеляцца ўспамінамі пра яго, паказваюць чытачам уклад у развіццё гістарычнай навукі Беларусі, знаёмяць з творчай спадчынай даследчыка.

Ва ўступнай частцы кнігі змешчаныя верш Людмілы Рублеўскай «Віталю Скалабану» і «Балада Віталя Скалабана» Віктара Шніпа, артыкулы Міхаіла Шумейкі і Мікалая Ількевіча, у якіх даюцца агульныя характарыстыкі яго як гісторыка, даследчыка. Упершыню публікуецца складзены бібліёграфам Таццянай Рошчынай спіс асноўных друкаваных працаў Віталя Уладзіміравіча (больш за 500 пазіцыяў).

Большую частку зборніка займаюць два раздзелы: «Чалавек на сваім месцы» і «Лабірынтамі даўніх падзей». У першым з іх друкуюцца ўспаміны пра В. Скалабана. У раздзеле «Лабірынтамі даўніх падзей» надрукаваныя арыгінальныя працы гісторыкаў з Беларусі, Польшчы, Расіі ды Украіны, якія датычаць у асноўным гісторыі Беларусі XIX–XX стст.

У заключнай частцы друкуюцца водгукі на кнігу Л. Рублеўскай і В. Скалабана «Время и бремя архивов и имён».

Гэтая кніга дапаможа захаваць памяць пра Віталя Уладзіміравіча, падштурхне працягнуць пачатае знакамітым гісторыкам, вывучаць жыццёвы шлях і багатую навуковую спадчыну даследчыка.

А.С.

■ АЎТОГРАФ

«Паэзія ніколі не знікае...»

(Пачатак на стар. 1)

Зрэшты, адказ на «простае» пытанне, пра што раман, я абачліва падрыхтаваў і размясціў на вокладцы. Вось аўтарская формула: «Гэта гісторыя пра адну менскую кавярню. Расповед пра трох герояў, якія патрапляюць у яе напрыканцы васьмідзясятых і адтуль не выходзяць.

Тры сябры: паэт, змагар, спявачка. Кожны з іх, пражываючы эпохі, трымаецца свайго выбару. Паэт застаецца сярод шаманства словаў. Змагар ідзе да канца, хаця й разумее, што ў гэтым спектаклі больш няма за што змагацца. Спявачка хоча знайсці музыку кону і з ёй супасці.

З іншага боку, ёсць другі план. Метафізічны. З гэтай перспектывы перад намі – алхімічная гісторыя пра mysterium coniunctionis, магічны тэатр душы, персанажы якога прыбраныя ў вопратку часу.

Раман пра месцы, у якія мы патрапляем, і месцы, у якіх мы застаемся».

– У адной з эпіфаніяў Вы пішаце: «…Мера мусіць быць абавязкова, бо менавіта мера, рытм, музыка – тое, што дазваляе хаосу прымаць форму паэзіі». Як Вы лічыце, забыўшыся на рыфму, сціраючы межы паміж прозай і паэзіяй, вызначаючы жанр як «тэксты», ці не знікла разам з гэтым сапраўдная паэзія ў вершах маладых творцаў? Магчыма, гэтай самай «меры» і не хапае творам маладых паэтаў. Як Вы ставіцеся да сучаснай беларускай паэзіі?

– Паэзія ніколі не знікае, і, калі яе шаманы нябачныя шырокай публіцы, гэта пытанне да публікі (і да эпохі), а зусім не да паэзіі.

Пакуль жа найноўшая беларуская паэзія – у яе мужчынскай версіі (?!) – разыгрывае сябе між чатырма творцамі, непадобнымі, а часам і несумеснымі. Гэта Антон Францішак Брыль з неакласіцысцкімі гульнямі ў неаміфалогію, Віталь Рыжкоў, з крыху гламурызаванай слэм-паэзіяй, Ігар Кулікоў з метафізічнымі ўтопіямі (сва)мовы, і Андрэй Адамовіч з кіслотным панк-футурызмам.

У жаночай зоне сітуацыя не менш цікавая, і таксама чатыры заўважныя аўтаркі: Вольга Гапеева, Вальжына Морт, Марыя Мартысевіч, Наста Кудасава.

Паэтычнай меры ім усім якраз хапае. Тое, чаго варта пажадаць, – істотнай эмоцыі. Паэтычнага кону.

– Наталка Харытанюк (Вашая жонка) таксама творчы чалавек. А па творчым шляху Вы таксама крочыце разам? Ці дапамагаеце адзін аднаму творчымі парадамі, даеце прачытаць толькі што напісаны твор, каб потым падзяліцца ўражаннямі і абмеркаваць?

– Так, у нас прыўкрасная творчая банда, да якой раз-пораз далучаюцца нашыя сябры: часам Акудовіч з Максімам Жбанковым, часам Ейтс з Паўндам, іншым разам Браян Фрыл з Эліятам Вайнбергерам і Машай Пушкінай.

– У якім кірунку, на Вашую думку, рухаецца сучасная беларуская літаратура?

– У кірунку большай складанасці, разнастайнасці, глыбіні і насычанасці ландшафту. Ужо ў пакаленні тутэйшых адбыўся тэктанічны разлом жалезабетоннага калісьці маналіта. Калі мы параўноўваем персанальную міфатворчасць Сыса і гіперрэалізм Глобуса, вытанчаны эстэтызм Тацяны Сапач і Галіны Дубянецкай і паэтычны канструктывізм Юрася Пацюпы, шаманскую метафізіку Ігара Бабкова (г.зн. мяне) і правы авангард Славаміра Адамовіча, мы разумеем, што гэта Борхесавы Сад сцежак, што разыходзяцца ў розныя бакі, і на кожнай нас чакаюць падарункі.

А пасля тутэйшых пачаўся сапраўдны шабас разнастайнасці. Авангардысты і кансерватары, правыя і левыя, гіперрэалісты і метафізікі, дадаісты і сю-сю-рэалісты. Уявіце сабе, што Андрэй Хадановіч і Міхась Баярын, Макс Шчур і Віктар Жыбуль, Альгерд Бахарэвіч і Зміцер Вішнёў, Вера Бурлак і Віктар Марціновіч, – усё гэта творцы з адной эпохі!

– Якія пытанні вырашае сучасная беларуская філасофія?

– Філасофія пытанні не вырашае, яна іх ставіць. Не так даўно, у Лятучым універсітэце, я паспрабаваў паставіць пытанне пра саму беларускую філасофію: «Беларуская філасофія сёння – месца сустрэчы пэўнага тыпу мыслення, універсальнага па сваіх памкненнях і амбіцыях, (стара)грэцкага па паходжанні, еўрапейскага па генеалогіях і нормах, і адной з сярэднееўрапейскіх культураў, раздзёртай між посткаланіяльным і постімперскім кантэкстамі.

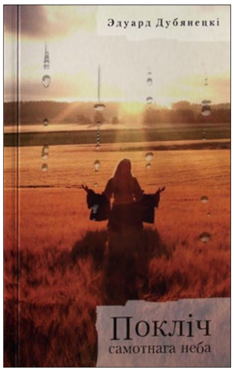
Абазначым гэтае месца сустрэчы як асаблівы тып памежжа, на якім і з якога мы можам думаць.

Заўважым: сустрэча мае месца і сама ёсць месцам. Сустрэча адбываецца ў пэўным часе.

Эпоха позняй мадэрнасці, калі ўжо «ўсё адбылося»: абяцанні і ўтопіі, заяўленыя і пражытыя.

Калі сама філасофія пачынае бачыць сябе не толькі на скраі мадэрных формаў, але і на скраі філасофіі, а магчыма нават і пасля філасофіі».

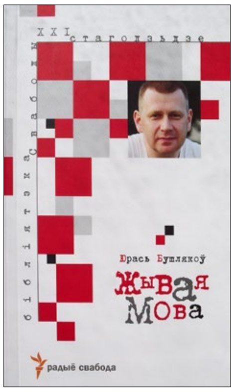
«ДЗЕЯСЛОЎ» РАІЦЬ

Эдуард Дубянецкі. Покліч самотнага неба: вершы, паэма. – Мінск: Кнігазбор, 2013. – 204 с.

Вершы з новай кнігі паэзіі Эдуарда Дубянецкага вызначаюцца абвостранай пачуццёвасцю, фантазійнасцю, празрыстасцю стылю, жаданнем спасцігнуць складаныя праблемы быцця, пра што яскрава сведчаць многія творы лірычнага, філасофскага, грамадзянскага і (сама)іранічнага гучання. Як і ў яго папярэднім зборніку, тут доўжацца пошукі мастацкай выразнасці ў галіне формы і зместу, строфікі, рытмікі і рыфмоўкі верша. Аўтар прапануе чытачу пазнаёміцца са шматлікімі класічнымі вершаванымі формамі, вядомымі з гісторыі еўрапейскай і ўсходняй (пераважна персідскай) паэзіі. Некаторыя з іх (*бейт, дайна, дойна, дубейці, мураба, мусаба, мусадас, мухамас, шаіры, эклога, эпод* і інш.) упершыню ўводзяцца ў беларускую паэзію. У асобных раздзелах кнігі падаюцца вынайдзеныя аўтарам віды верша, а таксама ягоныя «праменьчыкі» – адмысловая форма паэтычных афарызмаў і мініяцюр.

Юрась Бушлякоў. Жывая мова. (Бібліятэка Свабоды. XXI стагодзьдзе.) – Радыё Свабодная Эўропа / Радыё Свабода, 2013. – 294 с.

«Жывая мова» – плён шматгадовае працы мовазнаўцы. Па сутнасці, працы аддзела, калі не цэлага інстытута... «Гучанне слова», «Націскі», «Будова слова», «Формы слова», «Будова фразы», «Выбар слова» – з такіх раздзелаў складаецца кніга. Тут выбудавана адмысловая сістэма з адметным ілюстрацыйным матэрыялам, праз які кніга можа быць надзвычай карыснай як для выкладання, гэтак і для самастойнага вывучэння і дасканалення мовы. У кароткіх эсэ чуецца голас Юрася – шляхетны, далікатны, багаты на розныя адценні... На добры лад, да кнігі мусіла б прыкладацца кружэлка. «Практычныя парады, як правільна і прыгожа гаварыць па-беларуску. Кніга любові» – пазначана на вокладцы. Так і ёсць.

Чытанка для маленькіх / уклад. В. Вячорка, П. Садоўскі. – Мінск: Кнігазбор, 2013. – 60 с.: іл. – (Бібліятэка Саюза беларускіх пісьменнікаў «Кнігарня пісьменніка»; падсерыя «Каляровы ровар»; вып. 2).

«Чытанка для маленькіх» – гэта выдатны падарунак для тых, у каго маленькія дзеці. Кніга змяшчае вершы і казкі, калыханкі і гульнёвыя прыпеўкі для дзетак да трох гадоў. Творы ў чытанцы сабраныя як народныя, так і аўтарскія. Дзеткі могуць смела гартаць гэтую кніжку, бо яна ў цвёрдай вокладцы, а старонкі надрукаваныя на шчыльнай паперы. А гартаць яе яны будуць з сапраўдным задавальненнем, будзьце пэўныя! Выданне аздобленае прыгожымі і яркімі малюнкамі мастачкі Святланы Каньковай-Дударэнка.

КАНТАКТЫ

Пададзеныя ў бюлетэні кнігі
Вы можаце замовіць непасрэдна ў выдаўцоў
па наступных кантактах:

Кніжныя серыі:
«Бібліятэчка «Дзеяслова»,
«Кнігарня пісьменніка»,
«Бібліятэка «Бацькаўшчыны»,
e-mail: knihanosza@gmail.com,
тэл.: +375 17 200 70 27

«Гарадзенская бібліятэка»,
e-mail: dzmuchavec@gmail.com,
тэл.: +375 29 133 87 17

ІП «Логвінаў»,
e-mail: lohvinaupress@gmail.com,
тэл.: +375 29 667 47 57

ПУП «Кнігазбор»,
e-mail: bkniha@tut.by,
тэл.: +375 29 772 19 14

ПУП «Радыёла-плюс»,
e-mail: siuchykau@gmail.com,
тэл.: +375 44 561 05 28

СТАА «Медысонт»,
e-mail: medisont@gmail.com,
тэл.: +375 29 623 74 10

Выдавецтва «Галіяфы»,
e-mail: vish@bk.ru,
тэл.: +375 29 678 68 06

Выдавецтва «Лімарыус»,
e-mail: limarius@yandex.ru,
тэл.: +375 29 679 33 36

ІП «Зміцер Колас»,
e-mail: zkolas@gmail.com,
тэл.: +375 29 623 35 65

ІНФАРМАЦЫЙНЫ БЮЛЕТЭНЬ
Кніга Ноша
№ 24
люты, 2014
ЗАСНАВАЛЬНІКІ: ГА"САЮЗ БЕЛАРУСКІХ ПІСЬМЕННІКАЎ", МГА"ЗБС"БАЦЬКАЎШЧЫНА"

Інфармацыйны бюлетэнь МГА «ЗБС «Бацькаўшчына» і ГА «Саюз беларускіх пісьменнікаў».
Распаўсюджваецца на правах унутранай дакументацыі.
Наклад 299 асобнікаў. № 24, 24.02.2014.
Адказны за нумар – Алесь Сачанка.
Адрас рэдакцыі: г. Мінск, вул. Кузьмы Чорнага, 31-906, 220012, тэл./факс: (+375 17) 200 70 27.
E-mail: knihanosza@gmail.com